

Warszawa 09.06.2019

Podstawowe dane osobowe recenzenta:

dr hab. Janusz Antonik

Dziedzina : Sztuki Muzyczne

Dyscyplina artystyczna : Instrumentalistyka

Zlecniodawca recenzji :

Akademia Muzyczna im. Ignacego Jana Paderewskiego w Poznaniu, Wydział Instrumentalny, pismo z dnia 07.05.2019. Zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 3.10.2014 w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzenia czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz.U.z 2014 poz 1383.) art.13 ust. 1 ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U.2014 poz.1852)

Dotyczy :

Uchwały nr 91/II/2016/2017 Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu z dnia 25.09.2017 w sprawie :

- Wszczęcia, na wniosek mgr Jakuba Drygasa z dnia 13.09.2017 roku przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka.

W świetle ustawy z dnia 14.03.2003 o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65 poz.595, ze zmianami (Dz. U. nr 164 poz. 1365 z dnia 10.08.2005, tekst jednolity art.6 ust 1-3) Rada Wydziału

posiadała uprawnienia do prowadzenia przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka. Do przekazanego mi pisma sygnowanego datą 28.09.2017 informującego o wyznaczeniu mnie na recenzenta pracy doktorskiej pt. „ Autorska transkrypcja Koncertu skrzypcowego Andrzeja Panufnika na klarnet w kontekście Koncertu altówkowego w wersji na klarnet Krzysztofa Pendereckiego” została dołączona następująca dokumentacja z posiedzenia Rady Wydziału z dnia 25.09.2017 :

-Uchwała nr 91/II/2016/2017 w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego Pana mgr Jakuba Drygasa i wyznaczeniu promotora prof. dr hab. Pawła Drobnika wraz z informacją o wynikach głosowania.

- uchwała nr 93/II/2016/2017 o wyznaczeniu mojej osoby na recenzenta pracy doktorskiej wraz z informacją o wynikach głosowania.

Po zapoznaniu się z dokumentacją stwierdzam, że w świetle ustawy z dnia 14.03.2003 art.14 ust.2 pkt2 Rada Wydziału podjęła prawidłową decyzję o wszczęciu przewodu doktorskiego mgr Jakuba Drygasa.

Podstawowe dane o Doktorancie:

Urodził się w Poznaniu, tutaj też rozpoczął swoją edukację muzyczną. Studiował w klasie klarnetu prof. Pawła Drobnika na Akademii Muzycznej w Poznaniu, oraz na Wrocławskiej Akademii Muzycznej w klasie klarnetu ad. Jana Jakuba Bokuną, którą ukończył w 2005r. Jest także absolwentem Hochschule für Musik Und Theater w Hanowerze w klasie klarnetu prof. Johannes Peitza.

Po uzyskaniu dyplomu w Hanowerze doskonalił swoje umiejętności u prof. Francois Bendy na studiach podyplomowych w Berlinie.

Ważnym doświadczeniem w jego karierze były koncerty z European Union Youth Orchestra podczas których współpracował z tak znakomitymi dyrygentami jak: Bernard Haitink, John Eliot Gardiner, Vladimir Ashkenazy

I występował w najbardziej prestiżowych salach koncertowych jak : Concert gebouw Amsterdam, Konzerthaus Berlin czy Royal Albert Hall London. Pod dykcją Vladimira Ashkenazy'ego zarejestrował dla Deutsche Gramophon DVD z dziełami Richarda Straussa i Johannes Brahmsa. Jakub Drygas był w 2007 roku stypendystą Zermatt-Festival (Szwajcaria), organizowanego przez Filharmoników Berlińskich. W tym samym roku został również solistą Schleswig-Holstein Festival Orchester, z którą – pod dykcją Christoha Eschenbacha – koncertował w wielu krajach Europy i Ameryki Płd. Jego pasją

jest kameralistyką, dlatego na co dzień chętnie angażuje się w projekty związane z muzyką kameralną. W 2008 roku wrócił do swojego rodzinnego miasta wiążąc się z Orkiestrą Filharmonii Poznańskiej a od 2013 roku jest asystentem w klasie klarnetu poznańskiej Akademii Muzycznej.

Ocena pracy doktorskiej :

Praca doktorska Pana Jakuba Drygasa pod tytułem. „, Autorska transkrypcja Koncertu skrzypcowego Andrzeja Panufnika na klarnet w kontekście Koncertu altówkowego w wersji na klarnet Krzysztofa Pendereckiego” składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym (płyta CD) oraz opisu, stanowiących łącznie pracę pod wspomnianym tytułem.

Dzieło artystyczne to dwa koncerty:

Andrzej Panufnik – Koncert skrzypcowy w wersji na klarnet (1971/2018) w transkrypcji Doktoranta.

Krzysztof Penderecki – Koncert na altówkę w wersji na klarnet (1983/1985)

Ocena dzieła artystycznego:

W przedstawionym nagraniu Koncertu skrzypcowego w wersji na klarnet Andrzeja Panufnika, Pan Jakub Drygas daje się poznać jako instrumentalista o dużej wrażliwości, dysponujący ładnym miękkim dźwiękiem, wyrównanym w całym rejestrze i dobrą intonacją. Część pierwszą rozpoczyna klarnet w swobodnych pochodach ósemkowych, by w andante połączyć się z delikatnie grającymi pizzicato instrumentami smyczkowymi, które są tłem dla grającego prostą melodię klarnetu.

To ładny sonorystyczny fragment, który płynnie przechodzi w allegro z soczystym brzmieniem kwintetu smyczkowego. Gdy pojawia się klarnet z rytmicznym przebiegiem, kwintet smyczkowy wraca do artykulacji pizzicato dzięki temu jest wyrazisty i dobrze słyszalny. Powrót nostalgicznego tematu kończy część pierwszą koncertu.

Zwracam w tym miejscu uwagę na drobny błąd, który wkradł się na początku części pierwszej a mianowicie za każdym razem przed sekwencją pochodu ósemek w głosie klarnetu pojawiają się w dynamice forte dźwięki A i H małe.

Po trzeciej sekwencji w zapisie jest E rozkreślne i H małe. Na nagraniu są prawidłowe dźwięki a błąd wynika z tego, że w partii skrzypiec w tym miejscu jest dwudźwięk i zamiast dolnego pojawił się górny. To drobiazg ale może warto ten błąd poprawić.

Część druga bardzo wolna, ascetyczna w swoim charakterze, wymaga od klarncisty łączenia legato szerokich pochodów półnut w dynamice piano często w wysokim rejestrze. Doktorant dysponując miękkim, ciepłym dźwiękiem i posiadając umiejętność grania dynamiką piano w wysokim rejestrze, potrafi ładnie połączyć brzmienie klarnetu z orkiestrą smyczkową.

Wprawdzie nie zaliczyłbym omawianego koncertu do gatunku „koncertu wirtuozowskiego” ale w części trzeciej Doktorant popisał się lekkością, tanecznością i swobodą w krótkiej artykulacji, prezentując zaczerpnięty z polskiego folkloru temat wdzięcznie, tanecznie i precyzyjnie.

Z dużą uwagą wysłuchałem obu wersji koncertu Andrzeja Panufnika i muszę stwierdzić, że są takie momenty zwłaszcza w części drugiej, gdzie klarnet dzięki swojej specyficznej ciepłej barwie brzmi korzystniej na tle orkiestry smyczkowej niż solowa partia skrzypiec. Natomiast w części trzeciej dźwięk klarnetu jest bardziej wyrazisty i nadaje tej muzyce więcej „ludowości”. Znamy kilka współczesnych koncertów klarnetowych w których kompozytorzy rezygnują z dużej obsady orkiestry pozostawiając jedynie kwintet smyczkowy wzbogacony ewentualnie o harfę i fortepian, jak w przypadku koncertu A.A. Coplanda. Barwa klarnetu bardzo dobrze łączy się z orkiestrą smyczkową i Pan Jakub Drygas daje tego dowód w prezentowanym nagraniu, zrobionej przez siebie transkrypcji koncertu skrzypcowego Panufnika.

Koncert na altówkę w wersji klarnetowej Krzysztofa Pendereckiego, to zupełnie odmienne dzieło. Rozbudowana forma z wirtuozowskimi kadencjami stawia przed wykonawcą nie lada wyzwanie. Trudno a nawet nie warto porównywać wykonania altowiolistów z wykonaniami klarncistów. Klarnet mimo dość dużych możliwości technicznych nie dorówna altówce chociażby w kwestiach artykulacji. O walorach wykonawczych Doktoranta pisałem już wcześniej. W tej prezentacji ma więcej możliwości, by popisać się perfekcyjnym opanowaniem instrumentu. Jestem pełen uznania dla Jego pomysłowości w sferze interpretacji i w logice prowadzenia fraz. Ta rozbudowana forma jest trudna w

utrzymania spójności. Panu Jakubowi Drygasowi to się udało. Jego propozycja jest ciekawa, zawiera elementy gry wirtuozowskiej a w częściach wolnych ujmuje piękny dźwięk i swoboda muzycznej wypowiedzi.

W całości trochę przeszkadzają ociężałe w artykulacji i tempie wejścia orkiestry po lekkich i błyskotliwych partiach klarnetu.

Szkoda, że nie został zamieszczony w pracy głos partii klarnetu w koncercie Pendereckiego.

Część pisemna pracy to merytoryczna dysertacja, która zawiera istotne i zgodne z tematem rozdziały, skupiające się wyłącznie na meritum.

We wstępie Doktorant wyjaśnia swoje zainteresowanie podjętym tematem badań. Określa zagadnienie transkrypcji, która jak się okazuje nie jest pojęciem jednoznacznym obok parafrazy czy aranżacji.

Pierwszy rozdział w całości poświęcony jest postaci Andrzeja Panufnika, oraz jego Koncertowi skrzypcowemu. Złożony jest z podrozdziałów zawierających przedstawienie biografii kompozytora oraz jego inspiracji i poglądów estetycznych – niezwykle istotnych dla jego twórczości. W rozdziale tym zawarta jest również periodyzacja bogatej drogi twórczej Panufnika oraz gatunek koncertu w kontekście pozostałych jego dzieł, ze szczególnym wyróżnieniem miejsca, jakie zajmuje Koncert skrzypcowy. Rozdział zamyka interesujący wywiad z lady Camillą Panufnik – żoną kompozytora.

Rozdział drugi poświęcony jest sylwetce Krzysztofa Pendereckiego i jego twórczości. W podrozdziałach zawarty został krótki biogram kompozytora, omówiona została droga twórcza, oraz dorobek artystyczny, a także ewolucja postrzegania przez niego formy koncertu. Rozdział ten zawiera także poglądy kompozytora na temat zagadnienia transkrypcji, w tym informacje o Koncercie altówkowym w wersji na klarnet. Ciekawym dodatkiem do tego rozdziału jest wywiad z profesorem Stefanem Kamasą.

Rozdział trzeci jest najistotniejszy w niniejszej dysertacji. Zawiera pięć podrozdziałów związanych z zagadnieniem transkrypcji oraz omówienie przeprowadzonych badań nad widmem dźwięku dla barwy klarnetu i skrzypiec.

Szczegółowa interpretacja i przedstawione zależności oraz wyciągnięte wnioski świadczą o dogłębnym zbadaniu problemu i wykorzystaniu zdobytych doświadczeń w pracy na transkrypcją.

Wnioski okazały się bardzo interesujące i pokazały autorowi transkrypcji jak potraktować linię melodyczną klarnetu, w którym rejestrze ją umieścić tak, by klarnet na tle orkiestry smyczkowej brzmiał dobrze. Rozdział kończy wywiad z Łukaszem Borowiczem – dyrygentem

Konkluzja:

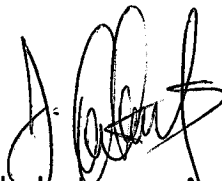
Praca doktorska Pana Jakuba Drygasa wnosi do literatury klarnetowej nową pozycję, cenną pod dwoma względami – mało jest dwudziestowiecznych koncertów klarnetowych zwłaszcza w polskiej literaturze to po pierwsze a po drugie przybliżyła postać zapomnianego polskiego kompozytora Andrzeja Panufnika, którego koncert skrzypcowy dostaje drugie życie. Doktorant odniósł się do tego zagadnienia w sposób naukowy, przeprowadzając badania nad widmem dźwięku skrzypiec i klarnetu a wyniki badań wykorzystał w pracy nad transkrypcją koncertu.

Praca jest merytoryczna, napisana poprawnym językiem, a nade wszystko zawiera w sobie te treści, które są niezbędne do opracowania tematu.

W przedstawionym dziele artystycznym Doktorant jawi się jako instrumentalista sprawny, posługujący się indywidualnym językiem muzycznym co sprawia, że jego kreacje są interesujące pod względem artystycznym i estetycznym. Wynika to z dbałości o barwę dźwięku, intonację, stosowanie bogatej dynamiki a także logiki w budowaniu fraz i napięć muzycznych.

Pan Jakub Drygas to klarnecista wszechstronny, prowadzący bogatą działalność artystyczną tak solową jak i kameralną oraz orkiestrową. Świadczą o tym liczne afisze załączone w dokumentacji i choć dorobek artystyczny nie podlega ocenie warto zwrócić na to uwagę.

Pracę doktorską Pana Jakuba Drygasa przyjmuje

dr hab. Janusz Antonik